



Informacinis lapas apie socialinių paslaugų ir paramos neįgaliesiems sektorių Lietuvoje

Vienas informacinių lapų apie šalį, kurios galima rasti EASPD svetainėje

Paruošė: Andrius Tursa

Koordinatorius ir redaktorius: Policy Impact Lab



SOCIALINIŲ PASLAUGŲ IR PARAMOS SUBSEKTORIAI IR JŲ YPATUMAI

Vaikų vystymosi kontrolė ankstyvoje vaikystėje

Sveikatos ministerija kontroliuoja vaikų iki septynerių metų vystymąsi (VVK) (Sveikatos ministerija, 2000 metai). 49 valstybinės sveikatos priežiūros įstaigos, pasiskirstytos po 34 Lietuvos savivaldybes (iš 60), siūlo visapusišką paslaugų, finansuojamų iš šalies biudžeto, rinkinį (Lietuvos vyriausybė, 2017 metai). Beveik pusė VVK įstaigų yra pasiskirstytos po keturis didžiausius miestus: Vilniuje ir Kaune yra dešimt įstaigų, o Klaipėdoje ir Šiauliuose (trečias ir ketvirtas miestai pagal dydį) – po tris. Daugiausia VVK paslaugas teikia tokios valstybinės sveikatos priežiūros įstaigos, kaip ligoninės, poliklinikos, įstaigos kūdikiams, turintiems vystymosi sutrikimų (VSIC, 2015 metai). 2015 metais beveik 13000 žmonių buvo suteiktos VVK paslaugos, kainavusios apie 4 mln. eurų. Lėšas suteikė privalomojo sveikatos draudimo fondas (Nacionalinis audito biuras, 2016 metai).

VVK paslaugos Lietuvoje yra suskirstytos į du lygius – antrinį ir tretinį. Visi antrinio ir tretinio lygių VVK paslaugų teikėjai turi atitikti bendruosius šalies antrinio ir tretinio lygio pagalbos suteikimo reikalavimus. Specialus paslaugų rinkinys kiekvienam vaikui nustatomas po detalaus įvertinimo – pagal pediatro arba medicinos specialisto siuntimą (chirurgo, neurologo ir t. t.) – atliekamo specialistų komandos (VSIC, 2015 metai). VVK paslaugų suteikimas priklauso nuo daugybės sąlygų, įskaitant vystymosi uždelimą, specifinius kalbos, regos, klausos arba judėjimo sutrikimus, centrinės arba periferinės nervų sistemos ligas, socialinio ir psichologinio vystymosi sutrikimus. Antrinio lygio paslaugos suteikiamos vaikams su lengvo ir vidutinio sunkumo negalia. Jas sudaro ambulatorinių diagnostinių ir gydymo procedūrų kompleksas, kuris priklauso nuo specialiųjų poreikių (Sveikatos ministerija, 2000 metai). Tretinio lygio paslaugos orientuotos į vaikus su vidutinio sunkumo ir sunkia negalia. Jos įtraukia intensyvią vystymosi skatinimą ir psichikos atstatymo priemones stacionare. Tėvams (arba globėjams) taip pat suteikiamos specialios konsultacijos ir abiejų lygių švietimo paslaugos.

Švietimo parama

Lietuvoje naudojamas integracinis vaikų su specialiais poreikiais, lankančių bendrojo lavinimo mokyklas/klases, ugdymas. 2017-2018 mokslų metais, bendrojo lavinimo mokyklas lankė apie 36486 mokinius (10.8% bendrojo mokinių skaičiaus) su specialiais poreikiais (EMIS, 2018 metai). Apie 52% šių mokinių turėjo kalbos sutrikimų, apie 19.0% mokinių turėjo kompleksinį sutrikimą, o apie 7.2% mokinių turėjo bendrą mokymosi sutrikimą. 4939 mokiniai (1.46% bendrojo mokinių skaičiaus) su specialiais poreikiais lankė specialias (ne bendrojo lavinimo) mokyklas/klases. 2016 metais, Lietuvoje buvo 68 specializuotos mokyklos vaikams su įvairiais specialiais poreikiais. 55 iš jų – vidurinės mokyklos ir 13 - gimnazijos (Švietimo ministerija, 2017 merai (3)). Dauguma šių mokyklų buvo valstybinės. Visas Lietuvos valstybines mokyklas finansuoja “mokinių krepšelio” sistema, kurioje kiekvienam mokiniui skiriama konkreti pinigų suma (1099 eurų vienam mokiniui 2018 metais), mokama švietimo įstaigai, kurią mokinytis lanko. Vaikams su specialiais poreikiais skiriamos didesnės lėšos, palyginus su mokiniais be specialiųjų poreikių. Suma priklauso nuo specialiųjų poreikių/paslaugų tipo (SPPC, 2016 metai). Papildomą mokyklų finansavimą sudaro lėšos iš savivaldybės biudžeto, parama už paslaugas, suteikiamas privatiems asmenims/įmonėms.

Švietimo paramą reguliuoja Švietimo ir Mokslų ministerija. Pagal tėvų arba specialiosios mokyklos komisijos užklausą, mokinius su (potencialiais) specialiais poreikiais savivaldybės lygiu vertina pedagogų psichologų tarybos, kurios – kartu su vidine mokyklos komisija ir vaiko tėvais – priima sprendimą dėl švietimo paramos skyrimo (Švietimo ministerija, 2011 metai). Švietimo paramą sudaro mokymo programos pritaikymas, speciali ugdymo medžiaga (vadovėliai, darbaknygės ir t. t.) ir techninės priemonės, mokymosi aplinkos ir vertinimo metodų pritaikymas, instrukcijų ir transportavimo iki/iš mokyklos pritaikymas (Švietimo ministerija, 2011 metai (2)); Švietimo ministerija, 2017 metai). Siekiant padėti mokiniams su specialiais poreikiais, mokyklose dirba socialiniai pedagogai, kalbos terapeutai, psichologai ir mokytojų asistentai bei kiti specialistai (Švietimo ministerija, 2017 metai (2)). Švietimo paramą gali gauti mokiniai nuo 3 iki 21 metų.

Užimtumo rėmimas

Asmenų su negalia užimtumo rėmimą koordinuoja Lietuvos darbo birža (LDB) prie Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerijos. Vadovaujantis užimtumo įstatymu, asmenims su negalia, kurių darbingumo lygis siekia 55% arba mažiau¹, suteikiama papildoma pagalba darbo rinkoje, įskaitant aktyvias darbo rinkos priemones (ADRP). Pažymėtina, kad 0-18 metų vaikų su negalia tėvams (globėjams) bei asmenims, prižiūrinčiais šeimos narius su negalia (kuriems buvo nustatyta nuolatinė priežiūra), taip pat suteikiama įdarbinimo pagalba (Užimtumo įstatymas, 2016 metai). Šias paslaugas sudaro subsidijos įsidarbinimui, parama, kuriant naujas darbo vietas (su subsidijomis), parama, ugdant darbo įgūdžius (su subsidijomis), ir profesinės reabilitacijos programa. Pirmajame 2018 metų ketvirtyje profesinės reabilitacijos paslaugas, pavyzdžiui, specialiuosius švietimo kursus, suteikė 12 paslaugų tiekėjų. Devyni iš jų – valstybiniai, o likusieji trys – privatūs. Vienas privačių tiekėjų - socialinė įmonė su neįgaliaisiais², antras – nevalstybinė įmonė, trečias – įmonė, sukurta neįgaliųjų asociacijos. Tiekėjai buvo renkami ŠŽIS, panaudojus viešųjų pirkimų procedūras. Visi tiekėjai turi atitikti specialius Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerijos nustatytus reikalavimus (Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2005 metai). Užimtumo parama finansuojama iš šalies biudžeto, ES struktūrinių fondų ir kitų šaltinių. Pastaraisiais metais Europos socialinio fondo (ESF) parama tapo ypač svarbiu šaltiniu ADRP, įskaitant neįgaliuosius.

Dienos priežiūra

Dienos priežiūrą reguliuoja Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, bet ji yra suteikiama savivaldybės lygiu (apklausa 1). 2017 metais Lietuvoje buvo 222 dienos priežiūros centrai (socialinės paramos centrai, bendruomenių centrai, parama šeimoms), kurie padėjo beveik 17300 žmonių (įskaitant vaikus) su įvairiomis negaliojimo ir socialinės rizikos šeimoms (Pertvarka, 2018 metai). Dienos priežiūros įstaigos priklauso savivaldybių administracijoms arba nevalstybinėms įstaigoms. Nepaisant to, kad nėra nacionalinės šių centrų geografinio pasiskirstymo statistikos, 2018 metų pradžioje, pavyzdžiui, Vilniaus savivaldybėje buvo 15 dienos priežiūros įstaigų, skirtų asmenims (įskaitant vaikus) su negalia. Devynios iš jų priklausė savivaldybių administracijoms, o šešios - nevalstybinėms įstaigoms (Vilnius, 2018 metai). Savivaldybių įstaigos finansuojamos iš savivaldybių biudžetų, o nevalstybinės įstaigos gali turėti įvairių finansavimo šaltinių. Savivaldybės administracijos perka dienos priežiūros įstaigas iš nevalstybinių įmonių, naudodami viešųjų pirkimų procedūras. Nevalstybinių įmonių finansavimas reguliuojamas specialaus vyriausybės nutarimo; jis priklauso nuo paslaugų tipo ir jų kainos (Lietuvos vyriausybė, 2006 metai). Nevalstybinės įmonės taip pat gali finansuoti savo veiklą iš kitų šaltinių, įskaitant privačius fondus, paramą, daugiašalių institucijų pagalbą ir t. t. (Apklausa 1).

Dienos priežiūros paslaugas teikia specialistų komanda – įskaitant socialinius darbuotojus ir jų asistentus, psichologus bei sveikatos priežiūros, švietimo ir įdarbinimo specialistus – specialiose patalpose. Dienos priežiūros centrų paslaugos teikiamos 5 dienas per savaitę, nuo 3 iki 8 valandų (Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2016 metai). Šias paslaugas sudaro informacijos suteikimas, konsultacijos, tarpininkavimas (pavyzdžiui, su mokesčių arba teisinėmis institucijomis), paprastą pagalbą (maisto ruošimas, higiena), transportavimas ir labiau konkretūs dalykai, pavyzdžiui socialiniai ir gyvenimo įgūdžiai, psichologinė psichoterapeuto pagalba, darbo įgūdžių lavinimas (mezgimas, rankdarbiai ir t. t.), sveikatos priežiūra ir kitos paslaugos pagal poreikį. Kitų dienos priežiūros centrų paslaugų kainos reguliuojamos vyriausybės nutarimu ir nustatomos savivaldybės lygiu (Lietuvos vyriausybė, 2016 metai). Jos priklauso nuo paslaugos gavėjo pajamų lygio. Egzistuoja įvairios išimtys asmenims/šeimoms su mažomis pajamomis.

¹Vadovaujantis neįgalumo ir darbingumo įvertinimo tarnybos prie Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerijos nutarimu.

²Speciali įmonė, kurios darbuotojai 50% neįgaliųjų (apytikriai per metus), verslo forma.

Parama gyvenimo kokybei palaikyti

Remiantis aukščiau pateikta dienos priežiūros centrų paslaugų apžvalga, didelę paramos gyvenimo kokybei palaikyti dalį dienos priežiūros centrai teikia pagal asmens užklausą. 2017 metų pabaigoje Lietuvoje veikė 121 organizacija, teikianti tokias socialinės paramos paslaugas, kaip priežiūra, pagalba, atliekant kasdienes veiksmus, arba namų priežiūra, asmenims (įskaitant vaikus) su negalia jų gyvenamosiose vietose (Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2018 metai). 2017 metais tokios paslaugos buvo suteiktos apie 3300 asmenų. 2017 metų pabaigoje taip pat veikė 21 nepriklausomas gyvenamasis namas, kur gyveno 273 asmenys su fizine arba protine negalia (Pertvarka, 2018 metai). Penkiolika iš jų priklausė savivaldybių administracijoms, o likusieji šeši – nevalstybinėms įstaigoms. Kadangi didelę gyvenimo kokybės palaikymo paslaugų dalį teikia dienos priežiūros centrai, jie veikia pagal bendrą finansavimo modelį, apibūdintą skyriuje “Dienos priežiūra”. Pažymėtina, kad pastaraisiais metais valstybiniai ir privatūs nepriklausomi gyvenamieji namai buvo finansuojami iš ES struktūrinių fondų, kas padėjo modernizuoti ir lavinti šias paslaugas bei objektus (ES Investicijos (2)).

Asmenims su fizine negalia taip pat skirti valstybės finansuojami privatūs namai (kambarys arba namas) (Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2015 metai). Pritaikymas gali būti organizuotas užsakovo (t. y. asmens su negalia arba jo atstovo) arba savivaldybės administracijos. Pirmuoju atveju, užsakovas gali rinktis tiekėją, atitinkantį techninius įrangos neįgaliajam konstravimo reikalavimus (t. y. statybų įmonę, specialiujų keltuvų gamintoją ir t. t.), bei gauti iš savivaldybės kompensaciją už pritaikymą. Kompensacijos suma/dalis priklauso nuo paslaugų tipo. Jeigu pritaikymas organizuojamas savivaldybės, tiekėjai renkami, panaudojus viešųjų pirkimų procedūras; galioja tos pačios finansavimo taisyklės.

Ilgalaikė institucijų priežiūra ir trumpalaikė priežiūra

2016 metų pabaigoje Lietuvoje veikė iš viso 58 globos įstaigos, skirtos asmenims su negalia (Lietuvos statistika). Dauguma jų (31) priklausė centrinei valdžiai. Juos gyveno apie 6000 suaugusiųjų. Savivaldybių administracijoms priklausė 15 tokių įstaigų su 422 gyventojais. Privačioms globos įstaigoms priklausė 12 objektų su beveik 300 suaugusiųjų neįgaliajū. Globos įstaigos neįgaliesiems finansuojamos iš savivaldybių biudžetų. Tačiau kiekvienas neįgalusis (arba globėjas) gali laisvai rinktis licencijuotą valstybinę arba privačią globos įstaigą ir finansavimą. Kiekvieno asmens finansavimas nustatytas vyriausybės reikalavimuose ir priklauso nuo reikiamų paslaugų bei jų kainos (Lietuvos vyriausybė, 2006 metai).

Asmenims su sunkia negalia³ skiriamas papildomas finansavimas iš centrinės valdžios biudžeto. Pastaraisiais metais valstybinės ir privačios globos įstaigos buvo finansuojamos iš ES struktūrinių fondų, kas padėjo modernizuoti ir lavinti jų paslaugas ir objektus.

Šiuo metu globos sektorius reformuojamas. Reformos tikslas – palaipsniui pereiti nuo ilgalaikės globos didelėse įstaigose⁴ prie bendruomenių globos ir priežiūros⁵. Kelios valstybinės globos įstaigos reorganizuojamos į mažesnes. 2017 metais Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija sukūrė 11 gyvenamųjų namų grupėms, kuriuose gali gyventi 62 suaugusieji ir 10 vaikų su negalia (Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2018 metai). 2017 metų pabaigoje veikė iš viso 24 gyvenamieji namai neįgaliajū suaugusiųjų grupėms (kuriuose gali gyventi iki 10 žmonių).

Be to, devyniose (iš 60) didžiausiose šalies savivaldybėse atsirado trumpalaikės priežiūros įstaigos – veikiančios nuo kelių valandų iki kelių dienų -, skirtos šeimoms arba globėjams asmenų su protine ir/arba psichologine negalia (Pertvarka, 2017 metai). Tokias paslaugas valstybinės ir privačios įstaigos teikia patalpose arba asmens namuose. Kaip ir kitos socialinės paramos įstaigos, jos finansuojamos savivaldybės lygiu ir turi atitikti kokybės reikalavimus, nustatytus šalies įstatymuose dėl socialinės paramos. Šio informacinio lapo sudarymo metu, 2018 metų vasarį, trumpalaikės priežiūros įstaigos buvo finansuojamos iš ESF fondo (ES Investicijos, 2016 metai).

³Vadovaujantis neįgalumo ir darbingumo įvertinimo tarnybos prie Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerijos nutarimu.

⁴Globos įstaigos, kuriose gyvena daug asmenų, dažniausiai nuo 10 iki kelių šimtų. Juose gyventojai turi ribotus socialinius ryšius su didesne bendruomene. Jų galimybės integruotis į visuomenę yra minimali.

⁵Globos įstaigos su daugiausia 10 neįgaliajū gyventojų per namą/kambarį, orientuotos į individualią paramą bendruomenėje.

Laisvalaikio praleidimo ir socialinio gyvenimo parama

Be socialinių ir kultūrinių paslaugų, suteikiamų asmenims su negalia dienos priežiūros centruose, nevalstybinės įstaigos organizuoja įvairią socialinę ir laisvalaikio praleidimo veiklą, pavyzdžiui, sportiniai žaidimai, kelionės, stovyklavietės, kino seansai (NDNT, 2018 metai (2)). Ši veikla finansuojama iš įvairių šaltinių, įskaitant privačius fondus, paramą ir vyriausybės dotacijas. Vienas valstybinio finansavimo šaltinis – Neįgaliųjų Reikalų departamentas prie Socialinės ir Darbo ministerijos, organizuojantis kasmetinius kvietimus teikti paraiškas ir remti įvairias laisvalaikio praleidimo ir socialines veiklas. Pavyzdžiui, 2017 metais departamentas skyrė beveik 1.3 mln. eurų 27 nevalstybinėms įstaigoms arba jų asociacijoms., Fizinio Lavinimo ir Sporto departamentas prie Lietuvos vyriausybės taip pat palaiko įvairias neįgaliųjų sportines asociacijas, organizuojančias sporto renginius profesionalams ir publikai.

ATEITIES TENDENCIJOS

Nuo 2014 metų Socialinės ir Darbo ministerija reformuoja globos sistemą (Pertvarka, 2017 metai (2)). Reformos tikslas - palaipsniui pereiti nuo ilgalaikės globos didelėse įstaigose prie bendruomenių globos ir priežiūros. Perėjimas palies tris tikslines grupes: 1) kūdikius ir paauglius su protine ir psichologine negalia bei jų šeimas (globėjus); 2) suaugusius su protine ir psichologine negalia bei jų šeimas (globėjus); 3) įvaikius (įskaitant kūdikius), vaikus, patiriančius riziką, bei jų šeimas (globėjus). Manoma, kad reforma padidins individualių socialinių paslaugų suteikimo namuose arba viešosiose vietose paplitimą. Šiuo metu, reformos planus įgyvendina dešimt valstybinių ilgalaikės neįgaliųjų globos institucijų, pasirinktų bandymui atlikti. Vyriausybė planuoja baigti pirmąjį reformos etapą (pasiruošimą perėjimui) iki 2018 metų, o visą reformą baigti iki 2020 metų. Pirmasis etapas finansuojamas iš šalies biudžeto ir ESF (ES Investicijos, 2016 metai).

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

- Sveikatos ministerija, (2000 metai). Nutartis „Dėl Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų organizavimo principų, aprašymo ir teikimo reikalavimų“, 2000 metų gruodžio 14 diena. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D2498EEF3445/hbUHQbeFSj>
- Lietuvos vyriausybė, (2017 metai). Nutartis „Dėl Psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo 2007–2016 metų ataskaitos pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“, 2017 metų rugpjūčio 2 diena. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/244f96207b5d11e7827cd63159af616c>
- VSIC, (2015 metai). Vaikų Sveikatos Informacijos Centras „Vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji reabilitacija“. Prieiga: <http://vsic.lt/vaiku-raidos-sutrikimu-ankstyvoji-reabilitacija/>
- Nacionalinis audito biuras (2016 metai). „Ar ankstyvosios reabilitacijos paslaugos ir įtraukusis ugdymas atitinka neįgalių vaikų poreikius ir užtikrina jų socialinę integraciją“, 2016 metų gruodžio 8 diena. Prieiga: https://www.vkontrole.lt/pranesimas_spaudai.aspx?id=23014
- EMIS, (2018 metai). Švietimo valdymo informacinė sistema (Švietimo ir Mokslų ministerija). Prieiga: http://svis.emokykla.lt/lt/index/a_view/47
- Švietimo ir Mokslų ministerija (2011 metai). Nutartis „Dėl Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2011 metų rugsėjo 30 diena. Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408134/wEnWhRhcKt>
- Švietimo ir Mokslų ministerija, (2011 metai). Nutartis „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2011 metų rugsėjo 30 diena. Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408141>
- Švietimo ir Mokslų ministerija, (2017 metai). „Specialusis ugdymas(is), mokymosi ir švietimo pagalba“, 2017 metų gruodžio 6 diena. Prieiga: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/specialusis-ugdymasis-mokymosi-ir-svietimo-pagalba>
- SPPC, (2016 metai). „Ugdymo ir švietimo pagalbos kokybės specialiosiose mokyklose ir specialiojo ugdymo centruose tyrimas“, 2016 metai. Prieiga: [https://www.smm.lt/uploads/documents/Svietimo_bukles_tyrimai/2017%2002%2027%20Ataskaita%20UGDYMO%20IR%20C5%A0VIETIMO%20PAGALBOS%20KOKYB%C4%96S%20SPECIALIOSI%20OSE%20MOKYKLOSE%20IR%20SPECIALIOJO%20UGDYMO%20CENTRUOSE%20TYRIMAS%20\(2\).pdf](https://www.smm.lt/uploads/documents/Svietimo_bukles_tyrimai/2017%2002%2027%20Ataskaita%20UGDYMO%20IR%20C5%A0VIETIMO%20PAGALBOS%20KOKYB%C4%96S%20SPECIALIOSI%20OSE%20MOKYKLOSE%20IR%20SPECIALIOJO%20UGDYMO%20CENTRUOSE%20TYRIMAS%20(2).pdf)
- Švietimo ir Mokslų ministerija, (2017 metai) (2). Nutartis „Dėl įvairiapusių raidos, elgesio ir (ar)emocijų ir (arba) intelekto sutrikimų turinčių mokinių ugdymo savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose“, 2017 metų balandžio 24 diena. Prieiga: https://www.smm.lt/uploads/documents/SKM_4050170614132500-a.pdf
- Švietimo ir Mokslų ministerija, (2017 metai). „Ataskaita dėl savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos“, 2017 metų vasario 9 diena. Prieiga: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/kiti/Savivaldybi%C5%B3%20mokykl%C5%B3%20tinklo%20pertvarkos%202015-2016%20m_m_%20ataskaita.pdf
- ES Parama (1). Specialiųjų mokymo priemonių rengimas, II etapas. Prieiga: <http://www.esparama.lt/projektas?id=31947&pgsz=10>
- Užimtumo įstatymas, (2016 metai). Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/422c8b5042b811e6a8ae9e1795984391/FmjvKDdmA>
- Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, (2005 metai). „Dėl Reikalavimų profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančioms įstaigoms aprašo patvirtinimo“, 2005 metų gegužės 5 diena. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9E6A662C28F2/AcwNZLZecv>
- NDT, (2016 metai). Neįgaliųjų Reikalų departamentas „2016 Rodikliai“. Prieiga: <http://www.ndt.lt/statistiniai-rodikliai/2016-m-rodikliai/>
- Statistikos departamentas, (2016 metai). „Socialinės paslaugos“. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/naujienos?articleId=5178560>
- Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, (2016 metai). Nutartis „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“. Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274453>
- Lietuvos vyriausybė, (2016 metai). „Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2016 metų birželio 14 diena. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.28208650B42B/UmuvyIAbkQ>

- Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, (2018 metai). „Globos namų pertvarkos patirtys ir iššūkiai“. Prieiga: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/globos-namu-pertvarkos-patirtys-ir-issukiai>
- SPPD (2018 metai). Licencijos. Prieiga: <http://www.sppd.lt/lt/veiklos-sritys/licencijavimas/licencijos/>
- Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerija, 2015 metai: Nutartis „Dėl Būsto pritaikymo neįgaliesiems 2016–2018 metais tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2015 metų rugpjūčio 10 diena. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3f14bae03f6811e58568ed613eb39a73/krvaQMjSFh>
- NDNT (2018 metai). Neįgaliųjų Reikalų departamentas, „Neįgalumo ir darbingumo įvertinimo tarnyba“, „Neįgaliesiems taikomos lengvatos ir socialinės garantijos“. Prieiga: <http://www.ndnt.lt/index.php?1438832216>
- Pertvarka (2017 metai). „Laikino atokvėpio paslaugos tėvams ir globėjams“ Prieiga: <http://www.pertvarka.lt/naujienos/laikino-atokvepio-paslaugos-tevams-ir-globejams/>
- Pertvarka, (2017 metai) (2). „Apie institucinės globos pertvarką“. Prieiga: <http://www.pertvarka.lt/apie-institucines-globos-pertvarka/>
- ES Investicijos, (2016 metai). Institucinės globos pertvarka Nr. 08.4.1-ESFA-V-405. Prieiga: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/patvirtintos-priemones/institucines-globos-pertvarka>
- NDNT, (2018 metai) (2). Neįgaliųjų Reikalų departamentas, „NVO Renginiai“. Prieiga: <http://www.ndt.lt/nvo-renginiai/>
- NDNT, (2018 metai) (3). Neįgaliųjų Reikalų departamentas, „2017 metų neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektams finansuoti skirtų valstybės biudžeto lėšų paskirstymas“. Prieiga: <http://www.ndt.lt/wp-content/uploads/2017/isakymo-priedas-Veiklu-02-07.pdf>
- Pertvarka (2018 metai). „Konferencijoje pristatyta pertvarkos eiga ir iššūkiai“, 2018 metų vasario 9 diena. Prieiga: <http://www.pertvarka.lt/naujienos/konferencijoje-pristatyta-pertvarkos-eiga-ir-issukiai/>
- Vilnius, (2018 metai). „Dienos socialinės globos paslaugų skyrimas suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims“. Prieiga: <http://www.vilnius.lt/index.php?2534008801>
- Lietuvos vyriausybė, 2006 metai: LRV nutarimas „Dėl Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, Nr. 978. Prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.067C00C4970A/HnSmcQiINv>
- ES Investicijos (2). Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Nr. 08.1.1-CPVA-R-407. Prieiga: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/patvirtintos-priemones/socialiniu-paslaugu-infrastrukturos-pletra>
- Lietuvos statistika, (2016 metai). „Globos įstaigų suaugusiems neįgaliesiems skaičius metų pabaigoje“, 2016 metai. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- Apklausa 1: Aušrinė Garbačiauskienė, vyriausioji Socialinės Apsaugos ir Darbo ministerijos socialinių paslaugų padalinio specialistė.



Šis informacinis lapas yra EASPD „Reaching Out“ darbo programos 2017 metams dalis. Su finansine parama, suteikiama pagal Europos Sąjungos užimtumo skatinimo ir socialinių naujovių įdiegimo programą „EaSI“ (2014-2020 metams)

Šiame leidinyje pateikta informacija gali neatitikti oficialios Europos Komisijos pozicijos.

Autorinė teisė © EASPD 2018. Visos teisės saugomos. Šiame leidinyje pateiktą informaciją draudžiama kopijuoti, laikyti arba įkelti į paieškos sistemą be išankstinio autorinės teisės savininko leidimo.